

*Мақатты
көшбасшылық –
бұл қоғаммен
үйлесінде болу*

БАСҚАРУ

- 32** Ұйым құрылымы және басқару тәсілдері
- 40** Бизнес-этика
- 42** Нормативтік-құқықтық сәйкестік
- 47** Цифрландыру және үздіксіз жетілдіру

/ GRI 2-23 /

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:

Іскерлік этиканың нормаларын сақтау

Біз қызметіміздің барлық аспектілерінде адалдық, мүлтіксіздік және әділдік қағидаттарын ұстанамыз, сонымен қатар бізбен бизнесті жүргізіп жатқан барлық тараптардан да осы жолды ұстануды күтеміз.

Біз кез-келген түрде тікелей немесе жанама әдіспен пара ұсыну, беру, бопсалау немесе алу амалдарын мүлде құптамаймыз және ондай қылықтарға үзілді-кесілді қарсымыз.

Біз КПО жұмыскерлерінен өздерінің жеке шаруалары мен КПО компаниясындағы кәсіби қызметтері арасындағы мүдделер қайшылығынан аулақ болуды талап етеміз. Жұмыскерлер кез-келген мүдделер қайшылығының ықтимал немесе іс жүзіндегі жағдайлары туралы КПО компаниясына мәлімдеу қажет.

ІСКЕРЛІК ҚАҒИДА:

Құқықтық нормаларды сақтау

Біз өз қызметімізді жүзеге асыратын елдердің қолданыстағы барлық тиісті заңдарын және ережелерін сақтаймыз.

2024

БИЗНЕС-ЭТИКА:

Жедел желі арқылы түскен шағымдар саны

113

Заңнама мен этикалық құндылықтарға сәйкестік туралы жыл сайынғы мәлімдемеге жұмыскерлердің

91%-ы

қол қойды

Лауазымдары жоғары қатерлі саналатын

332

жұмыскер «Парақорлыққа және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл» курсынан өтті

КЕЛЕСІ СТАНДАРТТАРҒА СӘЙКЕС СЕРТИФИКАТТАР РАСТАЛДЫ:

ISO 14001:2015

Экологиялық басқару жүйесі

ISO 45001:2018

Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік

ISO 50001:2018

Энергия тұтынуды басқару

ISO 39001:2012

Жол қозғалысы қауіпсіздігін басқару жүйесі

Біз үшін бұл неге маңызды? / GRI 3-3 /

Сауатты құрылған басқару жүйесі – кез келген кәсіпорынның табысты дамуы мен тиімділігінің кепілі. КПО компаниясында қауіп-қатерлерді басқаруды, ішкі бақылауды және нормативтік-құқықтық сәйкестікті қамтамасыз етуді қамтитын кешенді және үйлесімді басқару жүйесі жолға қойылған.

Кешенді басқару тәсілі жоғары басшылық бекіткен стратегияларды, алға қойған міндеттер мен нұсқауларды жүйелі және тиімді жүзеге асыруды бақылау тетіктерін енгізуге және ақылға салынған шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді.

Дрю Уивер
КПО корпоративтік басқару
мәселелері жөніндегі директоры

ҰЙЫМ ҚҰРЫЛЫМЫ ЖӘНЕ БАСҚАРУ ТӘСІЛДЕРІ / GRI 3-3, ТДМ 16.6 /

«Карачаганак Петролиум Оперейтинг Б.В.» Қазақстандық филиалы 1997 жылы Қарашығанақ мұнай-газ конденсаты кен орнын (бұдан әрі – Қарашығанақ кен орны немесе ҚМГКК) пайдалануды өнімді бөлу туралы түпкілікті келісімге сәйкес (әрі қарай – ӨБТК) жүзеге асыруға арналған бірлескен кәсіпорын ретінде құрылды. / GRI 2-1 /

КПО тиісті филиалдарымен ұсынылған бес мердігер компанияларының тәжірибесін өзіне біріктіреді, нақтырақ айтар болсақ:

«Аджип Қарашығанақ Б.В.», «Шелл Қазақстан», «Шеврон Интернэшнл Петролеум Компани», «Лукойл Оверсиз Карачаганак Б.В.» және «КМГ Карачаганак» ЖШС. / GRI 2-6 с /

29,25%

29,25%

18%

13,5%

10%

ҰЙЫМ ҚҰРЫЛЫМЫ / GRI 2-9, 2-10 /

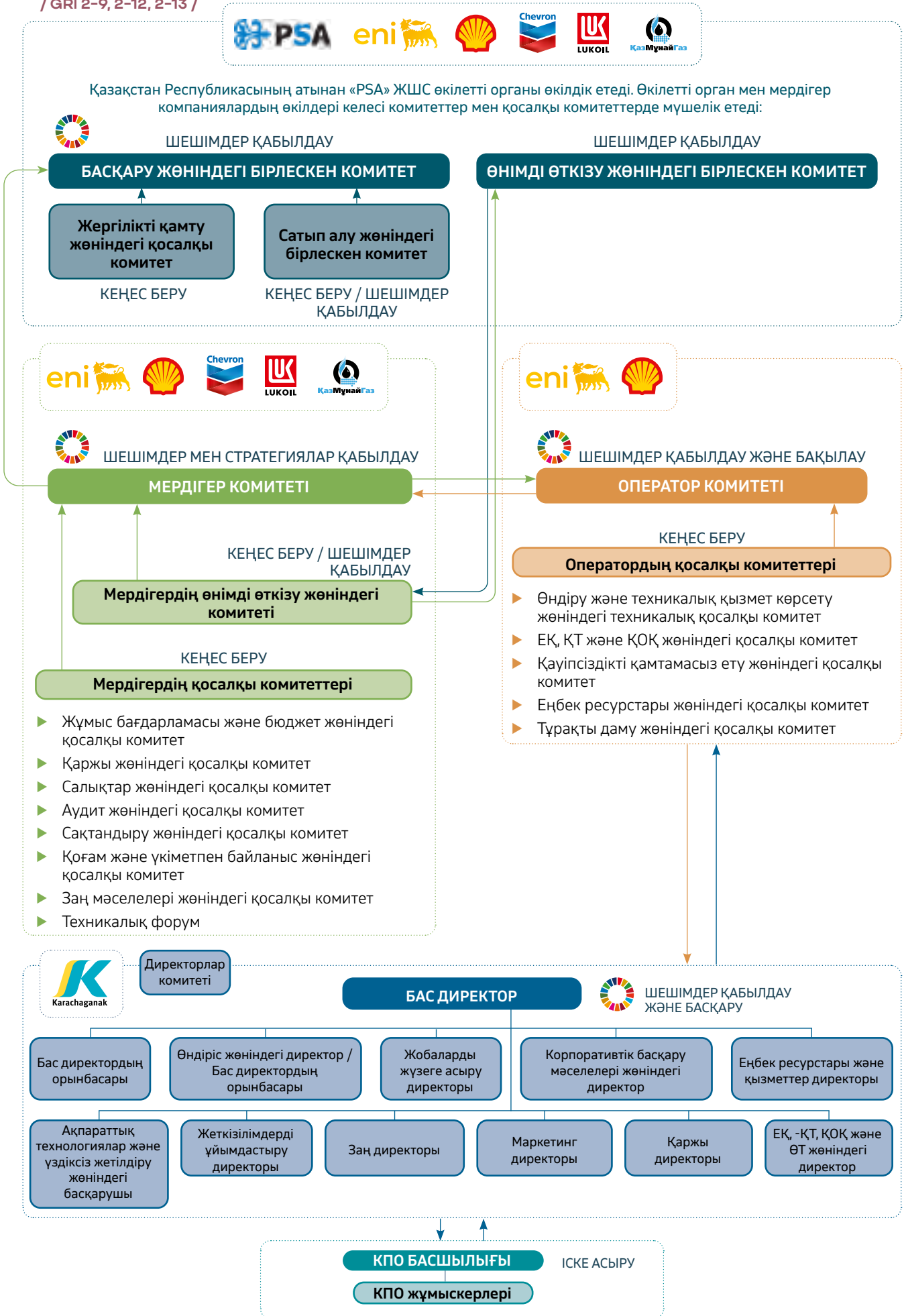
КПО компаниясының ұйымдық құрылымы сыртқы экономикалық жағдайларға тұрақты бейімделуді ескере отырып, Қазақстан Республикасы (ҚР атынан «PSA» ЖШС Өкілетті органы өкілдік етеді) және Бас компаниялар алға қойған бизнес-міндеттерге қол жеткізу және талаптарды орындау мақсатында әзірленді. ӨБТК-де белгіленген мұнай-газ операцияларын жүзеге асыру мақсатында «Аджип Қарашығанақ Б.В.» және «Би Джи Карачаганак Лимитед» (сәйкесінше, «ЭНИ С.п.А.» және «Шелл» компанияларының филиалдары; «Шелл» концерні «БиДжи Групптың» 100%-ын ресми түрде сатып алды) компаниялары бірлесіп оператор болатын модель қабылданды.

КПО компаниясының екі жоғарғы басқарушы органдары – бұл ӨБТК-ге сәйкес бес мердігер

компанияның әрқайсысының және өкілетті органның өкілдерінен тұратын Басқару жөніндегі бірлескен комитет (ББК) пен Өнімді өткізу жөніндегі бірлескен комитет (ӨБК). ӨБТК шарттары бойынша ББК төрағасы қашан да өкілетті органның өкілі болады, ал хатшысы бас оператор компаниялардың басшылық буынының өкілдері болады. / GRI 2-11 /

Айтылғанға қоса, Бірлескен қызмет туралы келісім (құрушы компаниялардың арасындағы) және Біріккен басқару туралы келісім («ЭНИ» мен «Шелл» операторлары арасындағы) шарттарын мердігер компания мен оператор деңгейінде орындау үшін ұйымда тиісті мәселелермен айналысатын қосалқы комитеттер жүйесі енгізілген. Толық басқару құрылымы 7-суретте график түрінде көрсетілген.

7-сурет Қарашығанақ жобасын басқарудың жоғарғы буындары (31.12.2024 күнгі деректерге сәйкес) / GRI 2-9, 2-12, 2-13 /

Бас компаниялардың өкілдерін басқару құрылымының барлық буындарында мүшелікке қатысушылар ретінде тағайындау, іріктеу және олардың қызметін бағалау бас компаниялардың өздерінің және ҚР өкілетті органның ішкі нормативтік ережелеріне сәйкес жүзеге асырылады. Есеп беруге тиіс ұйым болғандықтан, бұл мәліметтер КПО-ға берілмейді. Осы мәселелер бойынша есеп құрушы компаниялардың өз тұрақты даму есептерінде жеке беріледі. / GRI 2-10, 2-18 /

КПО комитеттерге, қосалқы комитеттерге және Оператордың, бас компаниялардың, жобада Қазақстан Республикасының атынан «PSA» ЖШС өкілдік ететін Өкілетті органның және Қазақстан Республикасының басқа да уәкілетті органдарының өкілдеріне әртүрлі есептерді береді. Басқару жөніндегі Бірлескен комитет тұрақты даму мәселелері бойынша жоғарғы басқарушы орган болып табылады. КПО-ның тұрақты дамуын қолдау мақсатында, ББК мүшелері жоғарыда аталған ресми комитеттермен ақпарат алмасу негізінде мүдделі тараптармен өзара әрекеттестікті бақылайды және басқарады. / GRI 2-13 b /

Басқару жөніндегі бірлескен комитет

Басқару жөніндегі бірлескен комитет мұнай-газ операцияларын, әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды ортақ басқаруға жауапты; ол жұмыстардың ӨТБК мен Реттеу туралы келісімге сәйкес орындалуын қамтамасыз етеді. ББК жылдық Жұмыс бағдарламасы мен бюджетті, әлеуметтік және инфрақұрылымдық жобаларды, сонымен қатар Кен орнын игеру жоспарына енгізілетін кез-келген толықтыруларды қарауға және бекітуге өкілетті. ББК жиналыстары әдетте жылына кем дегенде екі рет өткізіледі. 2024 жылы жиналыстар маусым және қараша айларында өтті.

Уәкілетті орган және Құрушы компания (Мердігер) ББК-ға қатысу үшін бес өкілді тағайындайды. ББК төрағасы уәкілетті орган өкілі немесе «PSA» ЖШС бола алады. Батыс Қазақстан облысының әкімі ББК-ге дауыс беру құқығы жоқ өңір өкілі ретінде қатысады. КПО жиналыстарға шақырылған қонақ ретінде қатысады, оның бұл комитетте өкілі жоқ. ББК өкілдерінің дублерлері бар, оларды да сәйкесінше уәкілетті орган және КПО-ның Құрушы компаниялары (Мердігер) тағайындайды.

ББК мүшелерінің жұмыс ақысын олардың компаниялары төлейді; үміткерлерді барлық қатысушы ұйымдардың жоғарғы басшылығы әрқайсысы өз жеке тәжірибесі мен тиісті компанияның саясатына сүйене отырып таңдайды. / GRI 2-10, 2-19 /

Басқару жөніндегі Бірлескен комитет тұрақты даму мәселелері бойынша жоғарғы басқарушы орган болып табылады.

ББК қосалқы комитеттері

ББК бірнеше қосалқы комитет құрды: Сатып алу (СБК) жөніндегі бірлескен комитет және Жергілікті қамту (ЖҚ) жөніндегі қосалқы комитет.

СБК КПО жасайтын негізгі келісімдерді бекітуге немесе мақұлдауға жауап береді және өз қызметі барысында СБК ББК бекіткен тендер процедураларын басшылыққа алады. СБК-де мүшелік ету мен дауыс беру құқығы ББК-ге ұқсас және бұл комитетте шешімдер бірауыздан қабылдану керек.

ЖҚ жөніндегі қосалқы комитет құрамына КПО мен Өкілетті органның өкілдері кіреді. ЖҚ жөніндегі қосалқы комитет ББК-ге жергілікті тауарларды, жұмыстар мен қызметтерді сатып алу, жергілікті кадрлардың санын көбейту, қазақстандық қызметкерлерді оқыту және дамыту мәселелері бойынша қолдау көрсетеді. Сонымен қатар, ЖҚ жөніндегі қосалқы комитет Қазақстан Республикасы, өкілетті орган немесе мердігер компаниялар ұсынатын жергілікті қамту мәселелеріне қатысты жоспарлар мен бағдарламаларды талқылау мен талдауға қатысады.

Өнімді өткізу жөніндегі бірлескен комитет

ӨБК көмірсутекті және көмірсутекті емес өнімдерді ӨБТК аясында сатумен байланысты барлық қызметтерге жауапты. Аталмыш комитет мұнай өнімдерін тасымалдау, қайта өңдеу, айырбастау және сатуға қатысты ұсыныстарды бекітеді. Шешімдер барынша көп таза түсім алу мақсатында қабылданады. ӨБК төрағасы Мердігер компаниялардың бірінің өкілі болады. КПО маркетинг директорының ӨБК отырыстарына дауыс беру құқығынсыз қатысуға құқығы бар.

Мердігер комитеті және Оператор комитеті

Бірлескен қызмет туралы келісім шарттарына сәйкес, Қарашығанақ жобасының бірлескен кәсіпорнын басқару екі деңгейлі басқару және шешім қабылдау жүйесі арқылы іске асырылады. Бастапқы басқарушы орган – ББК отырыстарында талқыға салынатын

барлық мәселелер бойынша, барлық Мердігерлік компаниялардың ұстанымын тұжырымдауға жауапты Мердігер комитеті. Келесі басқарушы орган – Оператор комитеті, кәсіпорынның қызметін бақылайды және ӨБТК шарттарының орындалуын қамтамасыз етеді.

Тұрақты даму стратегиясын құрастыратын жоғарғы басқарушы орган Мердігер комитеті болып табылады

Тұрақты даму стратегиясын құрастыратын жоғарғы басқарушы орган Мердігер комитеті болып табылады. Стратегиялық мақсаттарға қол жеткізу бойынша осындай жұмыстарға КПО өкілдері бастама береді және Оператор комитетінің жиналыстарында талқыға салады, сонымен қатар аталмыш жұмыстар Оператор комитеті деңгейінде талқыланады. Мердігер комитеті барлық бас компаниялар тарапынан өткізілетін жыл сайынғы ішкі аудит аясында процестердің ұйымдастырылуы мен іске асырылуының тиімділігін қадағалайды. / GRI 2-12 /

Мердігер және Оператор комитеттерінің қосалқы комитеттері

Мердігер мен Оператор деңгейіндегі әртүрлі қосалқы комитеттер арнайы салаларда нақты өндірістік және корпоративтік мәселелер бойынша өздерінің кәсіби ұсынымдары мен құнды нұсқауларын береді. Әрбір қосалқы комитеттің тиісті Ережелерде көрсетілген өз мақсаттары мен міндеттері бар.

Тұрақты дамуға қатысты мәселелер, соның ішінде оның әлеуметтік, экономикалық және экологиялық аспектілері Операторлар комитеті жанындағы Тұрақты даму жөніндегі қосалқы комитеттің құзіретіне жатады. Оның жұмысына Оператор өкілдері де, КПО да қатысады. Тұрақты даму жөніндегі қосалқы комитеттің негізгі мақсаты – КПО орындайтын операциялардың тікелей әсер ету аймағында орналасқан елді мекендердің тұрғындарына кен орнының әсеріне қатысты нақты мәселелер мен сұрақтар бойынша түсініктеме және кеңес беру. / GRI 2-12 /

Тұрақты дамуға қатысты мәселелер, соның ішінде оның әлеуметтік, экономикалық және экологиялық аспектілері Операторлар комитеті жанындағы Тұрақты даму жөніндегі қосалқы комитеттің құзіретіне жатады.

Сонымен қатар, қосалқы комитет бұрынғы Березовка және Бестау ауылдарының тұрғындарының көшірілгеннен кейінгі өмір сүру жағдайларын мониторингтеу мәселелерін қарайды, сондай-ақ Бөрлі ауданының, оның ішінде Қарашығанақ кен орнына жақын орналасқан елді мекендердің тұрғындарымен өзара әрекеттестік, үкіметтік емес ұйымдармен жұмыс, тұрақты даму бойынша есептілік мәселелерімен айналысады. / GRI 2-12 /

Директорлар комитеті / GRI 2-9 /

КПО компаниясының Директорлар комитеті атқарушы орган болып табылады. Бұл ұжымдық шешімдерді қоса алғанда, компанияны басқару бойынша жедел шешімдер қабылдау жөніндегі кеңесші орган. Директорлар Комитет отырысы бір тоқсанда кем дегенде бір рет өткізіледі.

КПО Директорлар комитетінің құрамына барлық негізгі бөлімшелердің жетекшілері кіреді. Директорлар құрамында Оператор компанияларының іс-сапардағы жұмыскерлері және КПО-ның Қазақстан Республикасы азаматтарынан таңдалған өкілдерінен тұрады. Директорлар Комитетінің барлық мүшелері Мердігер Комитеті тарапынан тағайындалады. Директорлар Бірлескен қызмет туралы келісімнің шарттарына сәйкес тағайындалады. Директор лауазымына тағайындалу мерзімі – үш жыл. Директордың тиісті лауазымына тағайындалғандардың әрқайсысы өзінің кәсіби құзыреттері мен тәжірибесіне сәйкес оператор-компаниялар тарапынан қатаң іріктеуден өтеді. Директорлар Комитетіндегі гендерлік қатынас Есеп шығарылған кезде 83% ерлер және 17% әйел көрсеткішін құрады. КПО директорларының құрамына жеткіліксіз қамтылған әлеуметтік топтардан шыққан өкілдер кірмейді. / GRI 2-9 /

Бас директор және өндіріс жөніндегі директор / бас директордың орынбасары лауазымдарына «Шелл» және «Эни» оператор – компанияларының өкілдері ауысып тағайындалады. КПО құрылымында тәуелсіз директор лауазымы қарастырылмаған. Директорлар Комитетінің құрамы туралы ең өзекті ақпарат КПО-ның ресми веб-сайтында «[КПО басшылығы](#)» қамтылған.

Бас директор – КПО компаниясындағы ең жоғарғы басшы және ол тікелей мердігер комитетіне бағынады. Оның тікелей қарамағында бірнеше

директор және басқарушы бар. Бас директордың міндеттерінің қатарына Мердігер компаниялар КПО үшін белгілеген және бекітілген жоспарлар мен бюджеттерде айқындалған жалпы өндірістік көрсеткіштерге қол жеткізу кіреді. Директорлар Комитеті, бас директор төрағалығымен, есептік комитеттер анықтаған маңызды мәселелер бойынша прогресті қадағалайды, сонымен қатар өзекті мәселелерді белсенді түрде анықтап, бақылау жүргізіп, шешімдер мен ресурстарды бөлуді компанияның құрылымдық бөлімшелерінің сәйкес басшыларымен үйлестіреді.

Директорлар комитетінің мүшелері тұрақты дамуға қатысты барлық ірі форумдарға белсене қатысады, осы арқылы ESG мәселелері бойынша білімдерін жетілдіреді. 2024 жылы КПО директорлары мен басқарушылары мынадай форумдарға қатысқан: Қауіпсіздік мәдениеті саласындағы көшбасшылардың міндеттері бойынша семинар, «КПО-да жергілікті қамтуды дамыту және сатып алу процесі» конференциясы, КПО дөңгелек үстелі: Мұнай-газ саласындағы кешенді экологиялық рұқсаттарды талқылау, «КПО Local Content Workshop» семинары, «Тауарлардағы жергілікті құрам: ел мен саланың стратегиялық дамуы» семинары, мердігерлермен «Еңбек қорғау, қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау бойынша көшбасшылық мәдениеті» бағдарламасы бойынша жиналыс, жыл сайынғы «IR Форум», ІМВ Орталығының жыл сайынғы форумы, КПО, ТШО, НКК және КТК-К бірлескен «Еңбек қорғау, қауіпсіздік және қоршаған ортаны қорғау» форумы, мердігерлермен қауіпсіздік мәселелері бойынша ҚПО саммиті, VII Халықаралық «Uralsk Green Forum» экологиялық форумы, ІМВ Орталығының мұнай-газ секторында тауарларды жергіліктендіру семинары, KASE 2023 жылғы жылдық есептер конкурсы бойынша марапаттау рәсімі.

/ GRI 2-17 /

ҚАУІП-ҚАТЕРЛЕРДІ БАСҚАРУ / GRI 2-12, 2-13 /

Мұнай-газ операциялары қызметкерлердің денсаулығына, қоршаған ортаға және өндірістік активтерге тиюі мүмкін әсерді ескере отырып, мұқият ұйымдастырылуы және жүргізілуі қажет. Өз ісін адал атқаратын кен пайдаланушы ретінде, ҚПО компаниясы кәсіпорын қызметінің барлық аспектілерін қамтитын бизнес-тәуекелдерді басқаруға ерекше назар аударады.

Қауіп-қатерлерді басқару процесі мақсаттарға қол жеткізуге әсер етуі мүмкін тәуекелдерді анықтау, бағалау, бақылау, басқару және есеп беру бойынша қажетті жұмыстарды қамтиды. Бұл динамикалық және үздіксіз процесс.

2024 жылы Қауіп-қатерлерді Комитеті келесілерді қоса алғанда, әртүрлі бизнес-тәуекелдерді талқылады және қарастырды:

1. Негізгі және/немесе қосалқы логистикаға қатысты жол-көлік оқиғалары
2. Өндірістік үзіліссіздік пен технологиялық процестердің тұтастығына әсер етуі мүмкін ірі қауіп-қатерлер
3. Техникалық сүмен қамтамасыз етудегі қиындықтар
4. Электр энергиясын өндіру қуатының шектеулері
5. Өндірістік жарақаттардың санының өсуі
6. Кибершабуылдардың қауіпті инциденттеріне ұшырауы
7. ОГӨЗ-да газ қабылдауының төмендеуі
8. КГӨЗ бойынша түпкілікті инвестициялық шешімдер(ТИШ) болмауы
9. Әлеуметтік қысымның өсуі
10. Пара алу/жемқорлық

Жоғарыда көрсетілген қауіп-қатерлердің жағымсыз әсерін төмендету үшін КПО жан-жақты жүйелі жұмыс жүргізіп, үздіксіз бағалау өткізеді. Бұл жердегі мақсат – оңтайлы бизнес-стратегияны әзірлеу және өзгерістерді басқару.

Қауіп-қатерлерді басқару процесінің тиімділігін тиісті түрде тексеру үшін есеп берудің келесі кезеңдері орындалады:

- **Жылына екі рет:** Қауіп-қатерлер жөніндегі комитет отырысы өткізіледі.
- **Ұдайы:** анықталған қауіп-қатерлерді жеңілдетуге арналған алдын алу шараларының уақтылы және тиімді орындалуын қамтамасыз ету және қауіп-қатерлерді кешенді басқару жөніндегі жетекші маманды уақтылы хабардар ету мақсатында қауіп-қатерлердің өршуі туралы ақпарат қауіп-қатердің иелері деңгейінде тұрақты түрде қайта қаралып, жаңартылып отырады.

Маңызды әлеуметтік, экологиялық және экономикалық тақырыптар бойынша негізгі қауіп-қатерлерді жеңілдету шаралары есептің тиісті тарауларында толығырақ сипатталған.

Бизнеске және технологиялық қауіпсіздікке төнетін қауіп-қатерлерді басқару:

Қауіп-қатерлерді интеграцияланған басқару Тәртібінде және Еңбек қорғау, Қауіпсіздік және Қоршаған ортаны қорғау (ЕҚҚО) саласындағы интеграцияланған басқару жүйесінің Нұсқаулығында осы процесстің анықтамалары мен сипаттамасы, сонымен қатар Компания бойынша сәйкес рөлдер мен міндеттер қамтылған. Сонымен қатар, қауіп-қатерлерді басқару компанияның барлық деңгейлерінде оның бизнес-мақсаттары мен міндеттерін қызметтегі қауіп-қатерлермен үндестіруге бағытталған.

Корпоративтік басқару мәселелері жөніндегі басқарма бизнес пен қауіпсіздікке қатысты қауіп-қатерлерді қамтитын қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару жүйесін енгізуге, қолдауға, бақылауға және үнемі жетілдіруге жауап береді.

Бизнеске төнуі мүмкін қауіп-қатерлер саласында, бұл процесс қауіп-қатерлерді біріктіріп басқару процедурасымен реттеледі, қауіп-қатерлер Корпоративтік қауіп-қатерлердің тізіліміне енгізіледі. Осы модель бизнеске қатысты негізгі қауіп-қатерлер мен тиісті алдын алу және түзету іс-шараларын қамтиды.

Қауіпсіздікке төнуі мүмкін қауіп-қатерлер саласында бұл процесс ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы қауіп-қатерлерді басқару жүйесімен реттеледі, қауіп-қатерлер ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы корпоративтік қауіп-қатерлердің тізіліміне енгізіледі. Осы модель қауіпсіздікке қатысты негізгі қауіп-қатерлер мен тиісті алдын алу және түзету іс-шараларын қамтиды. ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы қауіп-қатерлерді басқару моделінің нәтижелері бизнеске қатысты қауіп-қатерлерді басқару моделінде көрсетіледі.

Қауіп-қатерлерді басқарудың түпкілікті моделі КПО компаниясының жоғары басшылығының қатысуымен өтетін Қауіп-қатерлер жөніндегі комитеттің жиналыстарына дайындалу кезінде қаралып, түйінделеді. / GRI 2-12, 2-13 /

Технологиялық процестердің қауіпсіздігіне

қатысты қауіп-қатерлерді басқару Технологиялық процестердің қауіпсіздігіне төнетін қауіп-қатерлер олардың толық сипаттамасы берілген Тосқауылдар моделінде тіркелген. Технологиялық процестердің қауіпсіздігіне төнетін қауіп-қатерлерді басқаруға Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы мен өндіріс тұтастығы басқармасы жауапты болады, мұндай қатерлер ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы қауіп-қатерлерді басқару жүйесімен реттеледі. Әрі қарайғы толық ақпарат «Өндірістік тұтастық» бөлімінде келтірілген.

ТИІМДІЛІКТІ ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ / GRI 2-12, 3-3 /

Компания тұрақтылығын сақтап, жауапкершілікпен дамуы үшін КПО-ның ішкі бақылау мәдениетін дамытуға ұмтылуының маңызы зор. Осы міндеттеме шеңберінде КПО өз бизнес-мақсаттарын қолдау үшін екі негізгі процес енгізді:

- капиталдық шығындары бар жобалар бойынша тиімділігін бағалау процесі;
- аудиттер- ол ішкі, сыртқы және мердігерлік ұйымдардың жұмысын тексеру аудиттері.

2024 жылы КПО табыстылықты бағалауға басымдық береді, негізделген шешімдер қабылдау мақсатында барлық даму жобаларын мұқият талдады. Бұл кешенді процесс, мүмкіндіктерді анықтаудан пайдалануға дейін, мына жаңартылған құжаттарда егжей-тегжейлі сипатталған: Жобалар табысты болуын бағалау саясаты және басқару жүйесі, сонымен қатар жобалар табыстылығын бағалау шаралары бойынша нұсқаулық. Біздің мақсатымыз өзгеріссіз қалады: капитал салымдарынан максималды қайтарым алу, тұрақты даму мен қоршаған ортаны қорғауға ерекше назар аудару.

Капитал салымдарының елеулі көлемін ескере отырып, КПО даму жобаларын іске асыру бойынша жұмыстарды тиімді орындау үшін ана компанияларды тарту арқылы ішкі және сыртқы рентабельділікті бағалау бойынша әртүрлі шараларды жүзеге асырады. Мұндай тиімділікті қамтамасыз етуге арналған мұқият процедуралар қос мақсатқа қызмет етеді: ашықтық пен жауапкершілікті арттырады, әрі компанияның ұзақ мерзімді тұрақты дамуы үшін шешуші рөл атқарады.

Мұндай тиімділікті қамтамасыз етуге арналған мұқият процедуралар қос мақсатқа қызмет етеді: ашықтық пен жауапкершілікті арттырады, әрі компанияның ұзақ мерзімді тұрақты дамуы үшін шешуші рөл атқарады.

2024 жылы негізгі оқиға ретінде бизнес-процестерге «Жасыл» стратегиясын интеграциялау болды. Бұл прогрессивті бастама жаңа капиталдық жобаларды дайындау процесінде қоршаған ортаға кері әсерін азайту бойынша инновациялық тұжырымдамалық ұсыныстарды әзірлеуге итермеледі. Бұл стратегиялық қадам біздің тек қызметтің тұрақтылығын сақтауға ғана емес, сонымен қатар оны арттыруға деген міндеттемемізді

айқындайды, бұл біздің «Жасыл» болашаққа деген көзқарасымызға сәйкес келеді.

Ішкі аудит жүргізу рәсімімен реттелетін аудиттік қамтамасыз ету процесі тұрғысынан алғанда, ішкі аудит функциясы қауіп-қатерлер негізделген тәуелсіз тексерулерді қамтамасыз етіп, корпоративтік басқару жүйесінің жалпы құрылымын, ішкі бақылау мен процестердің тиімділігін КПО Басқару және бақылау жүйесіне сәйкес бағалайды. Ішкі аудит қызметі компанияның өндірістік мақсаттарына қол жеткізуге кедергі болуы кез келген ағаттықты анықтайды.

Жыл сайын, КПО қызметінің қауіп-қатерлер төну қаупі жоғары салаларында, соның ішінде корпоративтік басқару, келісімшарттар мен сатып алулар, мердігердің және компанияның ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ басқару, қаржы, есептілік, өндірістік операциялар, логистиканы ұйымдастыру және т.б. салаларында ішкі аудит өткізу бойынша жоспарын орындайды. Бұдан басқа ішкі аудиттер тексеріс нәтижелері бойынша ұсынылған шаралардың орындалуын тексеру қызметін қамтиды. Аудит нәтижелері КПО мен Бас компаниялардың басшылығына Аудит жөніндегі қосалқы комитет отырыстарында беріледі.

Онымен қоса, Бас компаниялар өздерінің ішкі қауіп-қатерлерді бағалауы негізінде жыл сайынғы аудит өткізеді. Бұл КПО-ның Басқару жүйесінің құрылымы мен тиімділігі тәуелсіз тұрғыдан қосымша деңгейде тексерілетіндігін білдіреді. Аудит нәтижелері КПО мен Бас компаниялардың басшылығына Аудит жөніндегі қосалқы комитет отырыстарында беріледі.

/ GRI 2-12 /

Отчеты о результатах аудитов представляются руководству КПО и материнских компаний на заседаниях Подкомитета по аудиту.

Сертификатталған сыртқы аудиторлар КПО-ның басқару жүйесінің жалпы тиімділігін қамтамасыз етуге себептеседі, ал жүйенің халықаралық стандарттар мен ҚР заңнамасына сәйкестігі ISO сертификаттарын алу және шолу аудиттерін өткізу арқылы расталады.

Сонымен қатар, КПО еңбек қорғау және өнеркәсіптік қауіпсіздік саласындағы ішкі аудиттің жылдық жоспарын ішкі корпоративтік аудит бөлімі арқылы орындайды. Мысалы, 2024 жылы КПО ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласында 14 аудит жүргізді.

ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы біріктірілген басқару жүйесі

/ GRI 3-3, 403-1, 403-7, 403-8 /

Қоршаған ортаға мейлінше аз әсер етіп, қызметкерлердің денсаулығын сақтау және еңбек етуге қауіпсіз жағдай жасау бойынша үздіксіз жетілу мен адал қызмет Компания үшін айрықша маңызға ие.

КПО компаниясы ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәселелерін ISO 14001:2015 (Экологиялық басқару жүйесі), ISO 45001:2018 (Еңбекті қорғау және өнеркәсіптік

қауіпсіздік) және ISO 50001:2018 (Энергия тұтынуды басқару) халықаралық стандарттарына сәйкестігі сертификатталған біріктірілген менеджмент жүйесі шеңберінде басқарады.

Тағы, 2022 жылы КПО ISO 39001:2012 «Жол қозғалысы қауіпсіздігін басқару жүйесі» сертификатын алды. Халықаралық ISO стандарттарының талаптарына сәйкестігін растау үшін 2023 жылы КПО мына стандарттар бойынша қайта сертификациядан өтті: ISO 14001:2015, ISO 45001:2018 және ISO 50001:2018, сонымен қатар ISO 39001:2012 стандарты бойынша қадағалау аудиті өткізілді. Бұл процесті қолдау бағытында КПО мен мердігер ұйымдардың қызметкерлері үлкен жұмыс атқаруда.

КПО-ның ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы талаптары Компания ішінде де, одан тыс та кең таралған және Компанияның барлық келісімшарттарының арнайы қосымшасында көрсетілген (яғни ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы талаптар берілетін барлық келісімшарттарға енгізіледі).

Жыл сайын КПО-да ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ мәдениетін арттыру мақсатында бірқатар бағдарламалар, тренингтер, бастамалар мен науқандар жүзеге асырылады. Мұндай бастамаларға көптеген шаралар кіреді, соның ішінде, ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша кіріспе нұсқамалар, ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ бойынша арнайы кәсіптік оқыту, сондай-ақ «Қауіпсіздік техникасы бойынша көшбасшылық және мәдениет бағдарламасы», «ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ картасы», «ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ саласындағы ынталандыру бағдарламасы», «Денсаулыққа төнетін қауіп-қатерлерді бағалау», «Экологиялық мәдениетті дамыту және хабардарлық деңгейін арттыру» және т.б. бағдарламалар.

Біз үшін бұл неге маңызды? / GRI 3-3 /

КПО-да біз адамдарға деген құрметтің негізінде жатқан іргетасы құндылықтарға сүйене отырып жұмыс істейміз. Біз үшін бұл – адалдық, ізгілік және әділеттілік. Осы құндылықтарды қабылдап, оларды күнделікті жұмысымызда ұстану арқылы әрқайсымыз КПО беделін қорғауға және нығайтуға үлес қосамыз. Баршамызға ортақ құндылықтар – бұл біз орындайтын жұмыстың айнасы және олар КПО-ның Тәртіп кодексі мен Іскерлік қағидаттарының негізі болып табылады.

КПО іскерлік қағидаттары компания өз қызметін атқару барысында басшылыққа алатын ережелерді белгілейді және акционерлер, тапсырыс берушілер, жұмыскерлер, бизнес серіктестер мен қоғам алдындағы міндеттерімізді анықтайды. Тәртіп кодексінде КПО-ның барлық жұмыскерлері орындауға міндетті тәртіп ережелері және компанияның өз жұмыскерлері алдындағы міндеттері түсіндіріледі.

Бізді іс-әрекеттеріміз бойынша бағалайды. Жұмысымызды заңнамаға, КПО іскерлік қағидаттарына, Тәртіп кодексіне сүйеніп жүзеге асыратын болсақ, беделіміз арта түседі. Бизнес серіктестерімізге КПО іскерлік қағидаттарын немесе оларға парапар қағидаттарды міндетті түрде басшылыққа алуға кеңес береміз.

Наталья Головина

Нормативтік-құқықтық сәйкестік
жөніндегі басқарушы кеңесші

БИЗНЕС-ЭТИКА

/ GRI 2-23, 2-24, 3-3, ТДМ 10.3, 16.5, 16.8 /

КПО ІСКЕРЛІК ҚАҒИДАЛАРЫ / GRI 2-23 /

КПО өз қызметін 2019 жылы енгізілген және КПО Директорлар кеңесінің барлық мүшелерімен бекітілген «КПО іскерлік қағидаттарына» сәйкес іске асырады. 2019 жылға дейін іскерлік қағидаттар КПО тәртіп кодексінің бөлігі болатын.

КПО іскерлік қағидалары қызметімізде басшылыққа алатын негізгі іскерлік аспектілерді айқындайды және қызмет пен этикалық тәртіпке қатысты жоғары стандарттар қояды. Мүдделі тараптар, соның ішінде мердігерлер мен жеткізушілер, осы қағидаларды құрметтейді және өз жұмысын Іскерлік қағидаларға сүйеніп орындайды деп күтеміз.

8-сурет. КПО іскерлік қағидалары негізгі жеті категорияны қамтиды:

«КПО іскерлік қағидалары» құжатының толық нұсқасын және таныстырма бейнебаянын КПО сайтындағы [«Іскерлік этика»](#) бөлімінен тауып таныса аласыздар.

ТӘРТІП КОДЕКСІ

КПО тәртіп кодексі компания мен оның қызметкерлерінің қызметін және беделін қорғауды мақсат ететін нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты құжат болып табылады. Тәртіп кодексі – бұл КПО-ның қызметкерлері, мердігер ұйымдардың қызметкерлері және КПО атынан жұмыс істейтін басқа тұлғалардың барлығы міндетті түрде сақтауы тиіс КПО-ның іскерлік этика және корпоративтік мәдениет саласындағы жалпы ережелер жүйесі.

/ GRI 2-23 /

Тәртіп кодексі кәсіпкерлік еркіндігі мен адал бәсекелестік қағидаттарын ұстану, адам құқықтары мен компания активтерін қорғау, бірдей

мүмкіндіктер беру, сыбайлас жемқорлыққа және қылмыстық жолмен табылған табысты заңдастыруға (ақшаны жылыстатуға), сондай-ақ жұмыс орнындағы кез келген қудалауға жол бермеуге қатысты ережелерді қамтиды. Сонымен қатар, ұлттық және халықаралық сауданың, еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғаудың, ақпаратты (оның ішінде жеке деректерді) қорғау және алмасудың кейбір аспектілерін реттейді.

/ GRI 2-24 /

КПО Тәртіп кодексінің толық нұсқасын КПО сайтындағы «[Іскерлік этика](#)» бөлімінен тауып таныса аласыздар. / GRI 2-23 (c) /

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ / GRI 2-23, 2-24, 408-1, 409-1, ТДМ 8.7 /

КПО адам құқықтарын құрметтейді және қолданыстағы заңнаманың талаптарын, соның ішінде БҰҰ-ның Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясында белгіленген нормаларды және Халықаралық еңбек ұйымының негізгі конвенцияларын сақтайды. Сонымен қатар, бұл нормалар Қазақстан Республикасының (ҚР) Конституциясында, ҚР Еңбек кодексінде, ҚР «Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» кодексінде, ҚР «Азаматтық қорғау туралы» заңында, ҚР Экологиялық кодексінде және тиісті нормативтік құқықтық актілерде белгіленген.

Адам құқықтарын сақтау Компания «Қызмет жүргізуге лицензия» алу үшін міндетті шарт болып табылады. Компанияның барлық қызметі жұмыскерлеріміз, мердігерлеріміз, жергілікті халықтан бастап жергілікті билік органдарына дейін барлық мүдделі тараптардың адам құқықтарын сақтауға негізделген. Бұл мақсаттарды ұстана отырып, КПО сыртқы мүдделі тараптармен үнемі өзара әрекеттестікте болады және өзі жұмыс істейтін қауымдастықтардың жалпы өркендеуіне тікелей немесе жанама үлес қосуға ұмтылады.

Адам құқықтары мәселелері әлеуметтік үлес, қауіпсіздік және адам ресурстары тұрғысынан талаптардың сақталуын сипаттайтын Компанияның ішкі ережелерінде көрініс тапқан. Бұл мақсатта, адам құқықтарын қорғауға қатысты талаптар Тәртіп кодексіне және КПО-ның қолданыстағы құрылымына, саясаттарына және ішкі ережелеріне енгізілген. Олардың қатарына мыналар жатады:

- **Әлеуметтік қызмет** – біздің әлеуметтік қызмет бойынша жоспарымыз бар және біз қызметіміздің жергілікті халық өміріне тигізетін әсерін ескереміз.

- **Қауіпсіздік** – бүкіл Компанияға қойылатын қауіпсіздік талаптары жұмыскерлердің, мердігерлердің және объектілердің қауіпсіздігін адам құқықтары мен жергілікті халықтың қауіпсіздігі сақталатындай қамтамасыз етуге көмектеседі.
- **Адам ресурстары** – саясаттарымыз бен стандарттарымыз жұмысқа әділ орналастыру, этикалық еңбек қатынастары, жағымды жұмыс ортасы мен еңбек жағдайларын құру қағидаттарын іс жүзінде жүзеге асыруға көмектеседі.
- **Келісімшарттар мен сатып алулар** – біз тұрақты дамуға үлес қосатын және экономикалық, экологиялық және әлеуметтік тұрғыдан жауапты мердігерлермен және жеткізушілермен жұмыс істеуге ұмтыламыз.

Заңнамаға сәйкестік саласындағы жалпы саясат шеңберінде КПО этикалық нормалар мен нормативтік-құқықтық сәйкестікті сақтау саласында оқытудың жаңа бағдарламасын қабылдады және орындауға кірісті. Бұл бағдарлама қабылданған қағидаттар мен міндеттемелер бойынша жоғарыда аталған негізгі мәселелерді шешуге бағытталған.

КПО қазіргі заманғы құлдық пен балалар еңбегін пайдалануға мүлдем қарсы. Осы орайда, Компания өзінің жеткізу тізбегінде не қызметінің басқа салаларында балалар еңбегін пайдалануды, құлдықты және адам саудасын анықтауға және мүмкіндігінше жоюға ұмтылады.

2024 жылы КПО мен оның мердігерлік ұйымдары ішінде балалар еңбегін пайдалану және адам саудасы оқиғалары тіркелген жоқ.

/ GRI 408-1, 409-1 /

НОРМАТИВТІК-ҚҰҚЫҚТЫҚ СӘЙКЕСТІК / GRI 2-24 /

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ / GRI 205-1, 205-3 /

КПО сыбайлас жемқорлыққа қарсы күреске ерекше көңіл бөледі. КПО-да әзірленген парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылыстатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулық (бұдан әрі – Нұсқаулық) Тәртіп кодексі мен Іскерлік қағидаттарға негізделген, ол парақорлық пен сыбайлас жемқорлыққа тиым салатын ұлттық және халықаралық заңнаманы сақтау бойынша талаптарды белгілейді. Барлық персонал, соның ішінде құрушы компаниялардың іссапарға жіберілген жұмыскерлері, штаттағы қызметкерлер мен жіберуші тараптардың (кадрлар агенттіктерінің) жұмыскерлері осы Нұсқаулықты басшылыққа алуға міндетті. / 2-24 (a-ii, a-iii) / Нұсқаулық сыйлықтар мен қонақжайлылық белгілерімен байланысты жұмыс процестерін анықтап, персоналға сыбайлас жемқорлыққа қатысты ықтимал қауіп-қатерлерді бағалауға көмектеседі. Келесілерге ерекше назар аударылады:

- Келісімшарттар жасасу,
- Сыйлықтар мен қонақжайлылық белгілері,
- Әлеуметтік инвестицияларды қаржыландыру,
- Мемлекеттік органдармен әрекеттесу,
- Мүдделер қақтығысы.

КПО-ның бас директоры, директорлары мен басқарушылары тиісті директораттарда/ басқармаларда нормативтік-құқықтық сәйкестік бойынша негізгі құқықтық және этикалық қауіп-қатерлерді анықтайды, бағалайды және қадағалайды. / 2-24 (a-i) /

«Тәртіп кодексі, нормативтік-құқықтық сәйкестік жөніндегі саясаттар мен процедуралардың талаптарының елеулі бұзылу қаупін» бағалау процесіне КПО-ның бүкіл қызметін сыбайлас жемқорлыққа қатысты қауіп-қатерлердің бар-жоғы тұрғысынан бағалау кіреді.

Сыбайлас жемқорлыққа қатысты қауіп-қатерлерді азайту мақсатында келесі ережелер мен процестер енгізілген:

- Контрагентпен келісімшарт немесе кез келген заңды күші бар келісім жасау алдында кешенді тексеріс жүргізіледі. (Контрагенттердің этикалық сәйкестігін тексеру).

- Парақорлыққа және кез келген ресми рәсімдерді оңайлатуға төленетін төлемақылар беруге (соның ішінде пара алу, пара беру, параға коммерциялық сатып алу, пара алу не беруде/ параға коммерциялық сатып алуда делдалдық) тиым салынады.
- Қайырымдылық және демеушілік сияқты бизнес-процестер үшін қатаң ережелер мен шектеулер белгіленді, шығындар міндетті түрде есепке алынады және процеске қатысушылардың барлығы алдын ала тексеруден өтеді.
- Саяси партияларға, саяси ұйымдарға немесе олардың өкілдеріне компания қаражаты есебінен қандай да болса төлемдер (тікелей немесе жанама) жасауға тиым салынған. / GRI 415-1 /
- Сыйлықтар алу/беру және қонақжайлылық белгілерін қабылдау/көрсетудің негізгі ережелері, шекті сомалары, мақұлдау және бекіту деңгейлері белгіленген, тиісті тізілім жүргізіледі.
- Мүдделер қақтығысы туралы хабарлау (іс жүзіндегі, ықтимал және болжалды) қағидаттары мен ережелері, жұмысқа қабылдауға қатысты ерекше шарттар белгіленген. Барлық мүдделер қақтығысы оқиғалары тиісті тізілімге енгізіледі, жауапты бөлімшелер оларды реттеу бойынша шаралар қабылдайды. (Мүдделер қайшылығы)
- Жұмыскерлердің сыбайлас жемқорлыққа қатысты құқықбұзушылықтар туралы мерзімді оқытулар мен тексерулер жүргізіледі (Нормативтік-құқықтық сәйкестік талаптарын сақтау бойынша оқытуд). / 2-24 (a-iv) /
- Компанияның ішкі құжаттарының ережелерін және қолданыстағы заңнаманы бұзу туралы хабарлау процестері реттелді, Компанияның ішкі ережелерін бұзу жағдайларын тергеу және сол ережелерді бұзу үшін жауапқа тарту тәртібі анықталды.

Мүдделер қақтығысы / GRI 2-15 /

КПО-да мүдделер қақтығысы Тәртіп кодексімен, Парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылыстатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулықпен және Мүдделер қақтығысын басқару жөніндегі нұсқаулықпен реттеледі. Нұсқаулықтардың соңғысы жұмысқа алумен айналысатын КПО менеджерлеріне, сонымен қатар Заң директорына болжамды, ықтимал немесе іс жүзіндегі мүдделер қақтығысын басқаруда көмек ретінде әзірленді. Оператор комитеті осындай конфликттер қарау процесін реттеуді нормативтік-құқықтық сәйкестік саласында аудиттер өткізу арқылы бақылайды.

КПО-ның басқа жұмыскерлерімен, мемлекеттік лауазымды тұлғалармен, мердігерлермен, жеткізушілермен, бәсекелес ұйымдар және бизнес серіктестермен туыстық байланыс болған жағдайда, Компания жұмыскерлерінде мүдделер қақтығысы туындауы мүмкін. Мұндай оқиғалар Компания ішінде қаралып, реттеледі.

Нормативтік-құқықтық сәйкестік бөлімі барлық қызметкерлерге мүдделер қайшылығын декларациялау қажеттілігі туралы мерзімді еске салады. Жұмысқа қабылданбас бұрын әрбір үміткер КПО-да мүдделер қақтығысы бар-жоғын мәлімдейтін Декларацияны толтырады.

Мүдделер қақтығысы тақырыбының маңыздылығы және нормативтік-құқықтық талаптарды сақтау қажеттілігі Бас Директор мен Нормативтік-құқықтық сәйкестік бөлімінен корпоративтік пошта арқылы барлық қызметкерлерге үнемі хабарланады.

Нормативтік-құқықтық сәйкестік талаптарын сақтау бойынша оқыту

/ GRI 205-2 /

КПО-ның барлық қызметкерлері нормативтік-құқықтық талаптарды сақтау мәселелері бойынша жүйелі оқытудан өтеді. 2024 жылы Нормативтік-құқықтық сәйкестік бөлімі комплаенс саласында құқықбұзушылықтар жасау қаупі жоғары санаттағы қызметкерлер үшін «Сыбайлас жемқорлық пен парақорлыққа қарсы әрекет» курсы бойынша 24 сессия өткізді. Осы курсқа КПО директорлар комитетін қосқанда, 332 жұмыскер қатысты.

Сонымен қатар, Нормативтік-құқықтық сәйкестік бөлімі тиісті қызметкерлер үшін сауда заңнамасын сақтау бойынша жеке оқыту сессиясын өткізді.

Барлығы 16 сабақ өткізіліп, оларға 274 жұмыскер қатысты.

Бұдан басқа, Компанияның әрбір жұмыскері жыл сайын Іскерлік қағидаттармен, Тәртіп кодексімен, Парақорлыққа, сыбайлас жемқорлыққа және ақшаны жылыстатуға қарсы әрекет ету жөніндегі нұсқаулықпен танысқандығын растауы және Заңнама мен этикалық құндылықтарға сәйкестік туралы мәлімдемеге қол қоюы қажет. 2024 жылдың қорытындысы бойынша штаттық қызметкерлер мен ана компаниялардың командировкадағы қызметкерлері де қоса, барлық қызметкерлердің 91% заңнамаға және этикалық құндылықтарға сәйкестік туралы Жылдық Мәлімдемеге қол қойды.

Кез келген жұмыскер нормативтік-құқықтық сәйкестік жөніндегі барлық саясаттар мен процедураларды КПО-ның Интранет желісінен тауып қарай алады. Барлық мүдделі тараптар Іскерлік қағидалар мен Тәртіп кодексін КПО-ның сайтынан таба алады.

Контрагенттердің этикалық сәйкестігін тексеру

/ GRI 2-23, 205-1, 205-2, 414-1 /

КПО корпоративтік басқаруда, соның ішінде этикалық және нормативтік сәйкестікті қамтамасыз етуде ең жоғары стандарттарға қол жеткізіп, сол деңгейді сақтауға ұмтылады. КПО-ның жетістігі біздің бизнестегі тұрақты табысқа жетуімізде маңызы зор және осы міндеттемені бөлісетін Компанияның серіктестерімен байланысты.

КПО әрбір әлеуетті бизнес-серіктестің қауіп-қатерлерін анықтау және қатерлі жағдайларды реттеу бойынша қажетті шараларды белгілеу

мақсатында өз жеткізушілерінің этикалық сенімділігін бағалауды жүзеге асырады. / GRI 2-24 /

Әрбір ықтимал бизнес серіктеске меншік түрі және иесі, басшылығы және шаруашылық және коммерциялық қызметі, соның ішінде оның этикалық іскерлік қағидаттары туралы ақпарат пен растайтын құжаттарды жіберуді сұрайтын сауалнама жіберіледі. Тексеру шеңберінде КПО серіктестер берген мәліметтерді растау үшін және іскерлік тәжірибесі мен нарықтағы беделі туралы пікірлерді тексеру мақсатында ашық көздерден алынған ақпаратты да пайдаланады. Ол үшін КПО халықаралық деректер қорын, Қазақстанның заңды тұлғалары туралы деректер базасын және салық және сот деректерін қоса алғанда, ашық ұлттық деректер қорларын пайдаланады, сонымен қатар тәуелсіз халықаралық эксперттерді тартады. Содан кейін, компанияның бизнес серіктес болуға лайықтығын анықтау мақсатында қауіп-қатерлерді бағалау жұмыстары жүргізіледі. Қажет болған жағдайларда, қалдық қауіп-қатерлерді азайту үшін тиісті шаралар қолданылады. / GRI 2-24, 2-25 /

Сонымен қатар, КПО өзінің бизнес серіктестерінен компаниямен келісімшарт жасасқандағы стандартты үлгінің бір бөлігі болып табылатын міндеттемелерді орындау арқылы жемқорлыққа және парақорлыққа қарсы қолданыстағы Қазақстандық және халықаралық заңдарға сәйкес жұмыс істеуді талап етеді.

Барлық бизнес серіктестер өткен күнтізбелік жыл ішінде КПО-ның әрбір келісімшартының 25-бабы «Этика және іскерлік тәжірибесінде» көрсетілген мәлідемелерге, кепілдіктерге және міндеттемелерге сәйкес қызмет еткендігін растайтын Жыл сайынғы сәйкестік бойынша сертификатты толтыру қажет. / GRI 2-24 /

Осы шаралардың барлығы серіктестерімізге КПО-ның бизнес жүргізуде жоғары этикалық стандарттарды ғана ұстанатынын көрсететініне сенімдіміз. КПО өзінің бизнес серіктестерімен тығыз жұмыс істейді және жемқорлық пен парақорлықты болдырмау мақсатында олармен бірге қолданыстағы барлық заңнамаларды сақтауы керек.

Жедел желі және сәйкестіктің сақталуын қамтамасыз ету бойынша басқа да шаралар

/ GRI 2-25, 2-26, 3-3. ТДМ 16.10 /

Компанияның нормативтік құқықтық сәйкестік бағдарламасын іске асыру мақсатында КПО-да тегін, анонимдік және құпия [Жедел желісі](#) жұмыс істейді.

Жедел желі КПО қызметкерлері, жеткізушілері және мүдделі тараптары үшін әділ және қауіпсіз жұмыс ортасын құрудағы маңызды құрал болып табылады. Жедел желі арқылы жұмыскерлер мен үшінші тұлғалар (мердігерлер, жеткізушілер және кез келген басқа мүдделі тараптар) дискриминация, жыныстық қысым, мүдделер қақтығысы, құқыққа қайшы қаржылық әрекеттер немесе пара алу сияқты заңды және этикалық бұзушылықтарды қамтитын ықтимал жағдайлар туралы хабарлай алады. Мәлімдемені телефонмен немесе онлайн нысанды толтыру арқылы жолдауға болады. Келіп түскен мәлідемелерді олардың құпиялығы мен анонимдігіне кепілдік беретін тәуелсіз компания өңдейді. Бұдан әрі мәлідемелер олардың кәсіби қаралуын қамтамасыз ететін КПО-ның тиісті тұлғаларына беріледі. Сондай-ақ, Компания қызметкерлері нормативтік-құқықтық сәйкестік бөліміне, еңбек ресурстары бөліміне немесе өздерінің тікелей жетекшілеріне жүгіне алады.

2024 жылы нормативтік-құқықтық сәйкестік бөліміне тікелей де, ыстық желі арқылы да барлығы 113 өтініш түсті. / GRI 2-16 / Көпшілік өтініштер жұмыс ортасындағы қарым-қатынас мәселелеріне, мүдделер қайшылықтарына және келісім-шарттар мәселелеріне қатысты болды. 2024 жылы барлығы 123 тергеу жұмыстары аяқталды, оның ішінде 2023 жылғы өтініштерге қатысты тергеулер де бар. Зерттелген өтініштердің 41% толық немесе жартылай негізді болып шықты. Тергеулер Нормативтік-құқықтық сәйкестіктің бұзылуы бойынша тергеу жүргізу процедурасына және/немесе өтініштің сипатына байланысты тәртіптік мәселелерді шешу жөніндегі ереженің талаптарына сәйкес жүргізіледі.

Келіп түскен барлық мәлідемелер нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты ереже бұзуларды тергеу тобымен тергеледі және, қажет болғанда, салдарларды басқару бойынша тиісті іс-шаралар қолданылады. 2024 жылы салдарларды басқару бойынша 70 шара ұсынылды, олардың ішінде 81 шара (2023 жылы тіркелген шарларды қоса алғанда) аяқталып, жабылды. Тергеудің сапасы «Мәлімдемелерді тіркеу журналын» үздіксіз жүргізу мен жаңарту арқылы қамтамасыз етіледі, бұл

тергеулердің тиімділігін бағалауға және қызмет нәтижелері теріс болған жағдайда үрдістер мен алғашқы себептерді талдауға мүмкіндік береді.

Ең маңызды тергеулер мен салдарды басқару үдерістерін бақылау және оларға қатысты шешім қабылдау мақсатында Этика мәселелері бойынша кеңес құрылды. Салдарды басқару бойынша барлық шаралар КПО-ның қолданыстағы саясаттарына сәйкес қадағалауға және бақылауға жатады. Этика мәселелері бойынша кеңес талқылап, мақұлдағаннан және бекіткеннен кейін, салдарды басқару бойынша шаралар тиісті директораттарда/басқармаларда орындалу үшін міндетті болады. Барлық осындай шаралар арнайы журналдың («Шаралар тізілімі») көмегімен тіркеледі, қадағаланады және бақыланады.

2024 жылы қазанда, Компанияда «ҚПО этика күні» өткізілді, онда корпоративтік этикалық құндылықтар мен этика мәселелеріндегі көшбасшылық деңгейін арттыруға арналды. Бұл іс-шара 2023 жылы этикалық сипаттағы өзекті тақырыптар мен комплаенс мәселелерін талқылауға арналған платформа құру мақсатында енгізілген. Іс-шараға ҚПО-ның бірінші және екінші деңгейдегі басшылары, сондай-ақ Shell және ENI аналық компанияларының өкілдері мен сыртқы акционерлері қатысты.

2024 жылы Компания ҚПО-да корпоративтік этика мен комплаенс принциптері жылы Компания ҚПО-да корпоративтік этика мен комплаенс принциптері Компания ҚПО-да корпоративтік этика мен комплаенс қағидаттары бойынша хабардарлық пен қатысушылықты арттыруға бағытталған «Этикалық көшбасшылық» бағдарламасын іске қосты.

МОНОПОЛИЯҒА ҚАРСЫ КҮРЕС / GRI 206-1, 3-3 /

Монополияға қарсы заңдар кәсіпкерліктің еркіндігі мен бәсекелестіктің әділдігін қорғайды. Заңда жазылғандықтан ғана емес, бұларға өзіміз кәміл сенетіндігімізден осы қағидаларды сақтаудың КПО үшін маңызы зор.

КПО Тәртіп кодексі қызметкерлердің барлығы сақтауы тиіс заңға қайшы әрекеттерге, соның ішінде бағаны белгілеу, нарықты бөлісу, өндіріс көлемін шектеу, тендерге қатысуға өтінімдер тапсыру немесе тендерге қатысу кезіндегі келісу, бәсекелестікке қарсы әрекет ету және монополиялауға қарсы

күреске қатысты ережелерді реттейді. ҚПО жұмыскерлеріне тіпті жеке түрде бәсекелестермен антимонополиялық заңдарды бұзу ретінде қабылдануы мүмкін мәселелерді талқылауға, әсіресе осындай мәселелер бойынша олармен келісімдерге келуге қатаң тыйым салынады.

2024 жылда КПО-да жосықсыз бәсекелестікке және монополияға қарсы заңнаманы бұзуға қатысты аяқталмаған немесе аяқталған сот қуынымдары болған жоқ.

ЗАҢНАМА МЕН НОРМАТИВТІК АКТІЛЕРДІ САҚТАУ / GRI 2-27 /

КПО өз қызметін іске асыратын мемлекеттердің қолданыстағы барлық заңдары мен нормативтік актілерін сақтайды.

КПО Директорлар кеңесінің барлық мүшелері мен Заң директораты нормативтік-құқықтық сәйкестік мәселелері ӨБТК және Бірлескен қызмет туралы келісімге, мұнай-газ компанияларының қызметін реттейтін барлық ҚР заңдарына/халықаралық заңнамаға, сонымен қатар нормативтік-құқықтық сәйкестікке қатысты процестерді реттейтін КПО-ның саясаттары мен процедураларына сай шешілуін қадағалайды.

2024 жылы өндірісте барлығы он бір (11) әкімшілік құқық бұзушылық ісі болды, оның ішінде, 4 (төрт) іс – БҚО бойынша «Экология департаменті» Мемлекеттік мекемесі және Атырау облысы бойынша «Экология

департаменті» Мемлекеттік мекемесі; 5 (бес) іс – Бөрлі ауданы Полиция бөлімінің талаптамасы бойынша; 1 (бір) іс – БҚО бойынша Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің «Төтенше жағдайлар департаменті» Мемлекеттік мекемесі; 1 (бір) іс – БҚО бойынша «Мемлекеттік сәулет-құрылыс бақылауы басқармасы» Мемлекеттік мекемесі.

11 әкімшілік құқық бұзушылық ісінің 10-ы 2024 жылға қатысты (1 іс 2023 жылдан ауыстырылған). Есепті кезеңде КПО-ға 970 019 394 теңге мөлшерінде әкімшілік айыппұлдар салынды: КПО бір әкімшілік құқық бұзушылық ісі бойынша 1 846 000 теңге мөлшеріндегі айыппұлды төледі; КПО-ның өтініштері бойынша 9 405 370 теңге мөлшеріндегі айыппұлдар жойылды; Қазіргі уақытта 958 768 024 теңге мөлшеріндегі айыппұлдар шағымдалуда.

Біз үшін бұл неге маңызды? / GRI 3-3 /

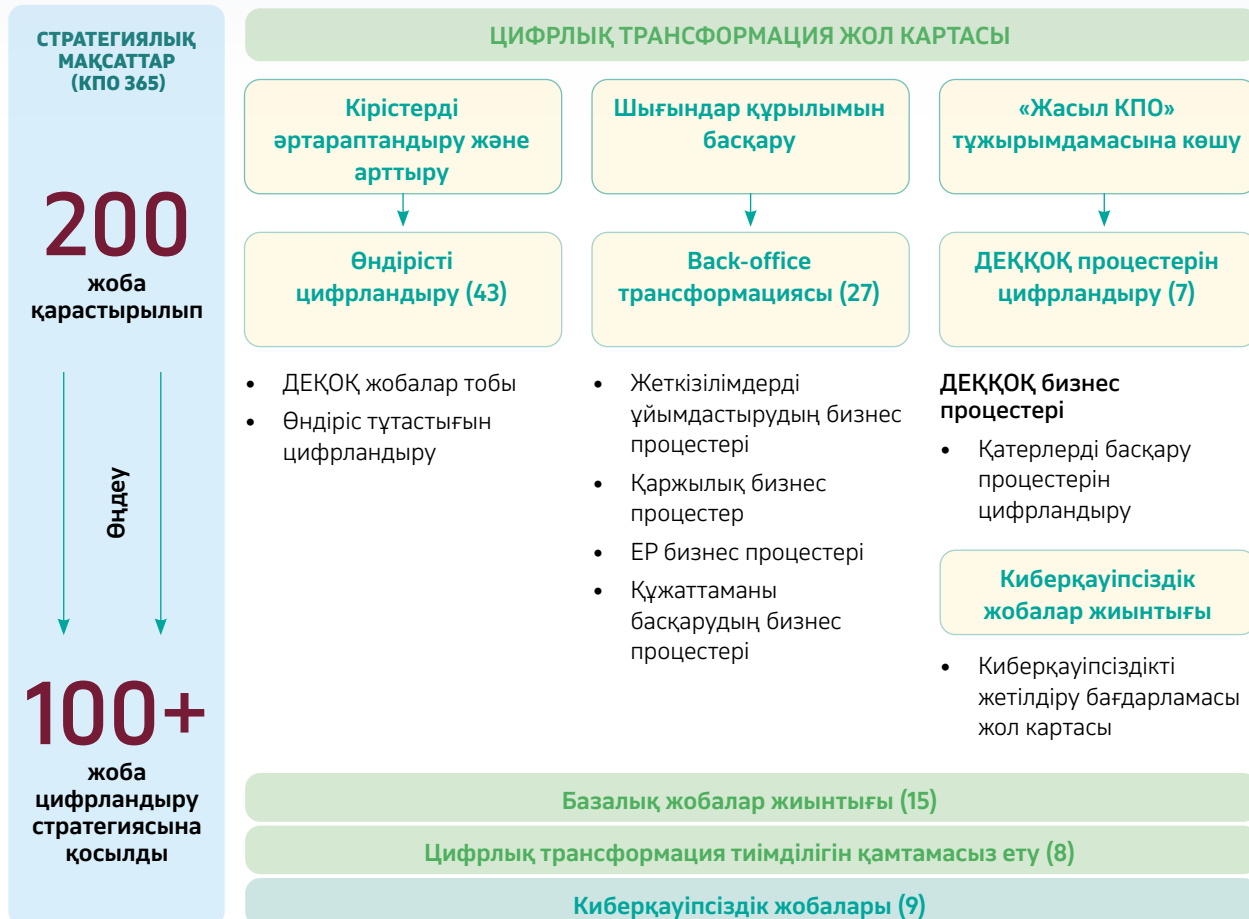
Бүкіл әлем цифрлық технологияларға көшіп жатыр, сондықтан мұнай-газ бизнесінің ел мен инвесторлар үшін тартымдылығын сақтап қалғымыз келсе, КПО да бұл үрдістен шетте қалмауы керек. КПО цифрлық бастамаларды белсенді түрде енгізуде, бұл тиімділікті арттырып, күнделікті жұмыстарды азайтады. 2024 жылы іске асырылған жобалар айқын нәтижелер көрсетті, процестердің сапасы жақсарды, күнделікті жұмыс қысқартылды және барлық жүйелерде электрондық цифрлық қолтаңба енгізілді.

Қазіргі таңда АТ / цифрлық ресурстар іскерлік өмірде және жеке өмірде қолданысқа ие. Сол себептен, оларды қауіпсіз пайдалана білу өте маңызды. Сонымен қатар, киберқауіпсіздік КПО-ның құнды ресурстарын (атап айтқанда адамдарды, деректер мен қосымшаларды) фишинг, бопсалаушы-бағдармалар немесе мақсатты шабуылдар секілді киберқауіптерден қорғаудың стратегиялық басымдықтарын жүзеге асырудағы шарттардың бірі.

Сериков Бахтияр
 Менеджер по архитектуре системы
 управления предприятием

ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯ БОЙЫНША ЖОЛ КАРТАСЫ 2024–2028

ЦИФРЛАНДЫРУ ЖӘНЕ ҮЗДІКСІЗ ЖЕТІЛДІРУ

/ ТДМ 9.4 /

КПО 2023 жылы бекітілген цифрландыру стратегиясы мен жол картасына сәйкес цифрлық трансформацияны жүзеге асыруда. Бағдарлама 6 негізгі бағыт бойынша 100-ден астам жобаны қамтиды: базалық технологиялар, өндіріс, ЕҚ, ҚТ және ҚОҚ және қауіпсіздік бойынша процестерді автоматтандыру, бэк-офистік функцияларды цифрландыру, цифрлық трансформацияны қолдау және киберқауіпсіздіктің жетілуін арттыру. 2024 жылы цифрландыру саласындағы негізгі жетістіктер келесілерді қамтиды:

- **Телеметрияны енгізудің II фазасын жүзеге асыру:** 2024 жылы телеметрия жүйесіне 17 ұңғыма қосылды (2021 ж. – 9 ұңғ., 2023 ж. – 15 ұңғ.), бұл өндірісті болжауды жақсартып, әрекет ету жылдамдығын арттырды, техникалық қызмет көрсетуді оңтайландырды және бос тұрып қалу қаупін азайтты. Деректер аналитикалық және өндірістік жүйелермен біріктірілді, бұл бақылау мен пайдалану тиімділігін арттырады. Киберқауіпсіздік қамтамасыз етілді, ал деректерді болжамдық модельдерге беру цифрлық трансформацияны жеделдетіп, өндірістің қауіпсіздігін арттырады.
- **Ақылды іздеу:** Құрылымдалмаған деректер арасында жасанды интеллект арқылы іздеу платформасы іске қосылды, бұл іздеу уақытын 90%-ға қысқартты – инженерлер деректерді бір сағаттың орнына 10 минутта табады. Бұл құрал өнімділікті арттырып, күнделікті тапсырмаларды автоматтандырады, ақпаратқа қолжетімділікті және бөлімшелер арасындағы өзара әрекеттесуді жақсартады, дәл аналитиканы қамтамасыз етіп, шешім қабылдауды жеделдетеді.
- **Өндірісті болжау үшін қарапайым модельдеу:** Жасанды интеллект көмегімен өндірісті жылдам болжамдау жүйесі енгізілді, ол есептеулерді 20 есе жылдамдатады – сценарийлер бірнеше сағаттың орнына бірнеше минутта әзірленеді. Бұл болжамның дәлдігін арттырады, деректерге қолжетімділікті жеңілдетеді, жоспарлауды және шешім қабылдауды оңтайландырады, жоспарланған көрсеткіштерден ауытқу қатерін төмендетеді және өндірісті басқару тиімділігін арттырады.
- **Өндірісті болжау:** Өндірісті болжауды автоматтандыру үшін барлық жұмыс кезеңдерін бір платформада біріктіретін «Production Forecasting Tool» құралы енгізілді. Болжам алу уақыты 26 күннен 14 күннен аз уақытқа дейін қысқарды, бұл деректердің өзектілігін және есептеулердің дәлдігін арттырады. Сондай-ақ, Excel есептері мен хат алмасуға тәуелділік төмендеді, бұл процесті 70%-ға жақсартты.
- **Ақылды схемаларға негізделген техникалық қызмет көрсету және инженерлік жұмыстар:** Өнеркәсіптік процестерді басқару мен құжаттауды жақсартуға бағытталған мастер-каталог құру және ГҚДҚ-3 үшін технологиялық схемаларды әзірлеу жүйесін жобалау жұмыстары аяқталды. Нәтижесінде жабдықтар, құбырлар мен құралдар дәл және жүйелі түрде ұсынылып, шешім қабылдауды және операцияларға дайындықты жақсартты. Ақылды технологиялық сызбаларды енгізу құжаттаманың және басқарудың сапасын арттырып, ынтымақтастықты жақсартады, қатерлерді азайтады және жобалаудан пайдалануға және қызмет көрсетуге өту процесін жеңілдетеді.
- **Көлікке тапсырыс беру қызметі (2 фаза):** Мобильді қосымша және электрондық диспетчер арқылы қызметтік автокөліктерге тапсырыс беру процесі автоматтандырылды. Енді қызметкерлер диспетчерлердің қатысуынсыз ең жақын бос автокөлікті брондай алады, күту уақыты 1 сағаттан 20 минутқа дейін қысқарды және қадамдар саны екі есе азайды. Жүйе автопарктың 20%-ын қамтиды, толық енгізу 2025 жылдың соңына жоспарланған, бұл көлікке қолжетімділікті арттырады және пайдалануды оңтайландырады.
- **Жобаларды басқару әдіснамасын енгізу:** КПО-да жобаларды басқару процестері реттелді және стандартталды. Цифрландыру жобаларын жоспарлау, орындау және бақылау үшін бірыңғай тәсілді қамтамасыз ете отырып, стандарт пен процедура жаңартылды. Бұл процестердің ашықтығын, ресурстарды бөлудің тиімділігін арттырды, қатерлерді азайтты және нәтижелерге уақтылы қол жеткізуге ықпал етті.
- **Кәсіпорындағы процестерді басқару жүйесін цифрлық жаңғырту:** Әрбір бөлімше үшін жұмыс аймақтары, жоғары деңгейлі процестер картасы және нормативтік құжаттамасы бар бірыңғай корпоративтік платформа құрылды. Бұрын корпоративтік порталдағы 6000-нан астам құжат ақпаратты іздеу мен жаңартуды қиындататын. Жоба нәтижесінде бизнес процестерді басқару жүйесі қалыпқа келтіріліп, автоматтандырылды, бұл деректерге қолжетімділікті жеңілдетіп, олардың өзектілігін арттырды.
- **Қатерлерді басқару:** SAP GRC жүйесіндегі қатерлерді басқару жүйесі оңтайланды. Бұл жаңа функцияларды енгізуге, кемшіліктерді жоюға, есептілік пен мониторингті автоматтандыруды жақсартуға мүмкіндік берді. Қатерлерді азайту шараларын мақұлдау процесі автоматтандырылды, сонымен қатар жүйе 2018 жылдан бастап өзекті талаптарға сәйкес жаңартылды.

- **Электрондық құжат айналымы жүйесін енгізу:** пилоттық кезең 2024 жылы іске асырылып, хат алмасу модулін баптау және сынақтан өткізу жұмыстары аяқталды. Құжат айналымы үдерістерін оңтайландыру мақсатында жүйені SAP-пен интеграциялау жұмыстары жүргізілуде.

КПО-да жүзеге асырылған жобалар цифрлық трансформацияның тиімділігін дәлелдеп, операциялық процестердің айтарлықтай жақсарғанын, деректерді басқару мен негізгі функцияларды автоматтандыру деңгейінің өскенін көрсетті. Әрі қарай дамуға қол жеткізу үшін табысты

ҮЗДІКСІЗ ЖЕТІЛДІРУ

Үздіксіз жетілдіру командасы (CI) бизнес процестерді оңтайландыруға, оның ішінде ENI қолдауымен Lean Six Sigma (LSS) әдістемесі бойынша қызметкерлерді оқытуға қатысады. 2024 жылдан бастап 90-нан астам қызметкер сертификат алған, оның ішінде 7 адам Six Sigma-ның «Сары белбеу» сертификатына ие болды. Оқыту бизнес процестерді оңтайландыруға ықпал ететін жетілдіру жобаларын іске асыруды қамтиды. КПО-ның негізгі функционалдық салалары бойынша процестер картаға түсірілді:

- **Шарттар мен сатып алулар саласындағы жақсартулар:** Электрондық сатып алу жүйесін (e-Procurement) енгізу жобасы аясында CI командасы КПО сатып алу қызметіндегі барлық реттеуші құжаттаманы қоса алғанда 60-тан астам бизнес процесті талдады. Салалық мамандар мен бизнес серіктеспен бірлесе отырып, барлық негізгі стейкхолдерлердің ұсыныстары ескерілген мақсатты процестер (TO-BE) әзірленді. Жобаның мақсаты – келісімшарттық және сатып алу қызметінің барлық циклін (end-to-end) қамтитын бірыңғай электрондық сатып алу жүйесін енгізу, бұл жеткізушілермен өзара әрекеттесуді жақсартуды, оңтайландыруды, жеделдетуді және ашықтықты арттыруды қамтамасыз етеді. Жүйені енгізу нәтижесінде тиімділіктің 46%-ға артуы, сатылардың 56%-ға қысқаруы, қағаз құжат айналымының 80%-ға азаюы және операцияларды орындау уақытының 54%-ға қысқаруы күтілуде.
- **Өндіріс пен техникалық қызмет көрсету саласындағы жақсартулар:** Өндірісті болжау процесі үздіксіз жетілдіру үшін басым бағыт ретінде анықталды. CI командасы геолог-инженерлер, өндірісті оңтайландыру тобы,

шешімдерді ауқымдау, озық технологияларды интеграциялау және аналитикалық құралдарды нығайту қажет. Әсіресе жасанды интеллектті кеңінен қолдануға, кибер қауіпсіздікті арттыруға және стратегиялық шешімдерді қолдайтын цифрлық платформаларды жетілдіруге ерекше назар аудару керек. Цифрлық бастамаларды жүйелі түрде дамыту тиімділіктің өсуін, операциялық қатерлердің азаюын және КПО-ның бәсекеге қабілеттілігінің нығаюын қамтамасыз етеді. КПО стратегиялық құжаттарды тұрақты түрде қайта қарап, жаңартып отырады.

техникалық қызмет көрсету және маркетинг мамандарымен бірлесе отырып, «Цифрлық мұнай кен орны» жобасы бойынша жұмыс істеді. Жобаның мақсаты – өндірісті болжау процесін оңтайландыру үшін алдыңғы қатарлы аналитикалық құралдарды (машиналық оқыту технологияларын) пайдалану. Нәтижесінде процесс уақыты 26 күннен 14 күнге қысқарды, бұл процесті 70%-ға жақсартты. Жоба аяқталу сатысында, жүйе тұрақтандырылған соң компания жақсартулар нәтижесін көре алады.

- **Кадрларды іріктеу процесін қайта қарау** CI командасы HR-дың барлық 44 процедурасын кеңінен талдады, соның ішінде HR командасымен сұхбаттар жүргізіп, ағымдағы бизнес процестердің сызбаларын жасап, мәселелер мен жақсарту мүмкіндіктерін анықтады. 29 процедурада процестерді оңтайландыру және автоматтандыру мүмкіндігі табылды. Бір ұсыныс жүзеге асырылды, 9 ұсыныс пайдаланушылар бөлімі арқылы қабылданып, IT&T командасына жүзеге асыруға тапсырылды. Қалған ұсыныстарды келісу жұмыстары жүргізілуде.

Аталған бастамалар операциялық тиімділікті арттыру, шығындарды төмендету және барлық бағыттар бойынша қызмет көрсету сапасын жақсарту стратегиясының бір бөлігі. 2025 жылға CI деңгейін көтеруге арналған қосымша механизмдер айқындалды. Цифрландыру және үздіксіз жетілдіру командасы КПО-ның бизнес бөлімшелеріне компания бойынша цифрландыру процесін құруға қолдау көрсетеді, ол үшін оңтайландыру мен автоматтандырудың кешенді тәсілін қамтамасыз етеді.

КПО жұмыскерінің «Digital Almaty 2025» форумындағы баяндамасы

КИБЕРҚАУІПСІЗДІКТІҢ ЖЕТІЛУІН АРТТЫРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Киберқауіпсіздік бөлімі 2022 жылдың соңында құрылды, ал 2023 жылы мұнай-газ саласындағы ең ірі компаниялардың бірі үшін қажетті деңгейге жетуді мақсат еткен киберқауіпсіздіктің жетілуін арттыру бағдарламасы іске қосылды. Бағдарламаның 2024 жылғы негізгі нәтижелері:

- 2024 жылы киберқауіпсіздік саласында **хабардарлықты арттыру және оқыту науқаны** аяқталды. Бұл науқан — жыл сайынғы стратегиялық бастама, оның мақсаты қызметкерлерді ең үздік тәжірибелерді ұстануға үйрету және фишинг, мақсатты фишинг, бопсалаушы бағдарламалары, зиянды бағдарламалар, әлеуметтік инженерия схемалары сияқты кең таралған қауіптерден сақтандыру. Науқан киберқауіпсіздік бойынша оқыту сабақтарынан, оқыту бейнелері, имитациялық фишингтер, ойындар, плакаттар, ТВ-презентациялар, экран бетіне шығатын хабарламалар, ай сайынғы ақпараттық бюллетеньдер және марапаттау бөлігінен тұрды.
- Киберқауіпсіздіктің жетілуін арттыру бағдарламасы аясында, ақпараттық қауіпсіздік жедел орталығы үшін киберқауіптерді анықтау және бақылау құралдары енгізілді, қазіргі уақытта оларды жетілдіру және ағымдағы жүйелермен интеграциялау жұмыстары жүргізілуде. Бұл орталықты құрудың маңызы мынада:
 - ▶ *Нақты уақыт режиміндегі мониторинг:* ИТ инфрақұрылымындағы барлық нысандардың 100%-ын қамтиды.
 - ▶ *Автоматты түрде анықтау және әрекет ету:* нақты уақыт режимінде 70-100 хабарламаны өңдеп, қолмен әрекет ету қажеттілігін едәуір азайтады.
 - ▶ *Қатерлерді басқаруды жақсарту:* осалдықтарды тиімді анықтау және жою; бұрын үш аптаға дейін уақыт алатын міндеттер енді бір тәулік ішінде шешіледі.

Кибершабуылдар барған сайын күрделене түсуде, сол себепті біздің мақсатымыз – қауіпсіздік жүйесін үнемі жетілдіріп отыру.